

DEZVOLTAREA PROFESIEI CONTABILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI EUROPA: CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE

Daniela TOPCIU

Departamentul Economie și Management, grupa BA-211, Facultatea de Inginerie Economică și Business, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. Rolul profesionistului contabil în contextul provocărilor actuale: digitalizare, globalizare, soluții integrate de business, este deosebit de important pentru dezvoltarea durabilă a entităților economice. Obiectivul acestui articol constă în stabilirea importanței dezvoltării profesiei contabile deoarece într-un mediu economic în continuă schimbare ei sunt singurii împuterniciți să ajute mediul de afaceri și nu doar, să reducă riscurile și să asigure transparența informațiilor furnizate. În acest sens, prin utilizarea metodei comparației am realizat o analiză a informațiilor statistice și a tendințelor de dezvoltare a profesiei contabile în Europa. Informațiile au fost obținute din raportul realizat în iulie 2021 de Consiliul de Raportare Financiară (FRC), care are ca scop servirea interesului public prin stabilirea unor standarde înalte de guvernare corporativă, raportare și audit și prin tragere la răspundere pe cei responsabili pentru furnizarea acestora.

Cuvinte cheie: profesia contabilă, organizații profesionale contabile, auditori

Introducere

În prezent, semnificația socială a activității unui profesionist contabil a evoluat pe o altă treaptă, proces determinat de provocările actuale care au loc în sfera economicului, și anume: digitalizare, globalizare, soluții integrate de business.

Sub inerția acestor procese, a apărut necesitatea unirii persoanelor din această profesie în comunități profesionale (organisme și/sau organizații contabile internaționale, regionale și naționale) cu scopul de a elabora, analiza și stabili reguli comune de comportament profesional. Organismele profesiei contabile sunt organizațiile ce stabilesc cadrul general ce stă la baza activității contabililor, influențând rolurile și comportamentul acestora pe termen lung. Mai mult, modul de organizare a profesiei și strategiile acestor organisme dictează direcția de dezvoltare în cadrul profesiei [3]. Totodată, organizațiile profesionale ale contabililor au ca scop promovarea dezvoltării științei contabilității, a principiilor de organizare a auditului și a analizei financiare.

Dezvoltarea profesiei contabile în Republica Moldova

În RM funcția de bază de reglementare a domeniului contabilității și auditului în sectorul corporativ îi revine Ministerului Finanțelor. În acest sens, Ministerul Finanțelor este responsabil de elaborarea politicilor în domeniul contabilității, care prevede stabilirea cadrului normativ de bază, a principiilor și cerințelor generale și mecanismului de reglementare în domeniul contabilității și raportării financiare și a cadrului juridic privind organizarea auditului de către entitățile de audit, reglementarea exercitării profesiei de auditor, supravegherii auditului, precum și a cerințelor specifice auditului entităților de interes public [1]. În acest sens, în Republica Moldova atât reglementările contabile, cât și cele fiscale sunt elaborate de aceleași instituții, ceea ce determină ca contabilitatea să satisfacă un singur interes, cel al bugetului.

Totuși, în RM putem menționa Asociația Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova (ACAP) care ghidează contabilii pe plan național, aceasta având anumite principii și scopuri specifice.

ACAP ca organizație autonomă, neguvernamentală, non-profit și de interes public, a fost creată în 1996 care a evoluat și în prezent include circa 1000 de membri, inclusiv studenții ce sunt înrolați în programele de specialitate. Scopul acesteia constă în gestionarea profesiei contabile în Republica Moldova. ACAP este membru deplin al IFAC (International Federation of Accountants), al ECCAA (Eurasian Council of Certified Accountants and Auditors) și membru asociat al FIDEF (Fédération Internationale des Experts-Comptables Francophones).

Dezvoltarea profesiei contabile în Europa

Cererea în creștere de profesioniști contabili în Europa a adus în vizor necesitatea unei protecții a acestora față de practicienii necinstiți pentru a nu permite deteriorarea reputației contabililor autentici și onești. Pentru a-și fortifica statutul și pentru a câștiga respect și imagine pentru meseria lor, contabilii aveau nevoie de o organizație care să fie capabilă să reglementeze nivelul de pregătire a noilor membri, să stabilească standarde de conduită și să aibă autoritatea de a pedepsi pe cei care au încălcat regulile [3].

Astfel, la sfârșitul secolului al XIX-lea au început să se formeze societăți regionale de contabili în Marea Britanie. Organismele provinciale inițiale se aflau în zonele Londrei, Liverpool, Manchester și Sheffield.

În prezent, printre cele mai recunoscute organizații contabile europene și organismele profesionale de contabilitate pentru managerii contabili, industriile contabile și contabilii calificați pot fi nominalizate următoarele [5]:

- Association of Accounting Technicians - Dedicată formării și dezvoltării profesionale continue a tehnicienilor contabili
- Association of Chartered Certified Accountants - site-ul Asociației pentru profesioniști contabili, care oferă informații despre calificări contabile, membri și cariere
- European Accounting Association - Asociația firmelor europene de contabilitate și a companiilor contabile care ajută la dezvoltarea și promovarea contabilității în Europa
- European Confederation Of Institutes Of Internal Auditing - ECIIA are ca scop promovarea auditului intern profesional - avantajele, competențele, standardele și calificările acestuia.
- European Federation of Accountants - FEE este organizația ce reprezintă profesia de contabil în Europa.
- European Financial Reporting Advisory Group - European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) a înființat un grup de lucru în domeniul Evaluării.
- Institute of Chartered Accountants - Institutul Contabililor Autorizați din Anglia și Țara Galilor este cel mai mare organism profesionist de contabilitate din Europa, cu peste 125.000 de membri.
- Institute of Financial Operations - O organizație non-profit angajată în promovarea profesioniștilor contabili și a organizațiilor acestora.
- International Fiscal Association (IFA) - IFA este singura organizație internațională neguvernamentală și nesectorială care se ocupă de problemele în domeniul fiscal.
- Irish Accounting and Finance Association - O organizație academică al cărei scop este de a promova cercetarea și predarea de înaltă calitate a contabilității, finanțelor și a disciplinelor conexe.
- The Association of International Accountants - Un organism internațional de certificare a calității de membru. Contabilii Internaționali lucrează în contabilitate, audit, fiscalitate, management.
- The Chartered Institute of Management Accountants - oferă o calificare profesională recunoscută la nivel internațional în domeniul contabilității de gestiune, focusată pe contabilitatea în afaceri.
- The Institute of Internal Auditors (The IIA) - IIA este recunoscut ca lider în certificare, educație, cercetare și îndrumare tehnologică al profesiei de audit intern.
- The International Federation of Accountants - Federația Internațională a Contabililor IFAC este organizația globală pentru profesia contabilă.
- The Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB supraveghează auditurile broker-dealerilor, inclusiv rapoartele de conformitate depuse în conformitate cu legile federale privind valorile mobiliare.

În continuare, prin utilizarea metodei comparației am realizat o analiză a informațiilor statistice și a tendințelor de dezvoltare a profesiei contabile în Europa. Informațiile au fost obținute din raportul realizat în iulie 2021 de Consiliul de Raportare Financiară (FRC) [6], incluzând informații preluate de la următoarele organisme de contabilitate:

- cele șase organisme de contabilitate autorizată din Regatul Unit (Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), Institute of Chartered Accountants in Ireland (ICAI/CAI), Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA), Chartered Institute of Management Accountants (CIMA), Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) and Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS));

- Association of International Accountants (AIA) („organismele contabile”) și
- Association of Accounting Technicians (AAT) („toate organismele”).

Astfel, în tabelul 1 și figura 1 sunt reprezentate ratele de creștere pentru ultimii cinci ani (până la 31 decembrie 2020).

Tabelul 1

Evoluția numărului de membri și studenți din întreaga lume

		Total 2020	2019-2020	2016-2020	2016-2020
ACCA	Membri	228,771	2.4	17.9	4.2
	Studenți	435,088	-2.3	7.3	1.8
CIMA	Membri	114,492	1.7	7.9	1.9
	Studenți	98,833	-7.7	-21.2	-5.8
CIPFA	Membri	13,207	-1.2	-7.4	-1.9
	Studenți	5,280	5.6	24.1	5.6
ICAEW	Membri	157,812	2.1	7	1.7
	Studenți	31,656	4.7	22.6	5.2
CAI	Membri	29,596	3.9	16.1	3.8
	Studenți	7,352	4.9	16.1	3.8
ICAS	Membri	23,062	2.5	9	2.2
	Studenți	3,851	-0.5	3.1	0.8
AIA	Membri	9,541	9.4	40.6	8.9
	Studenți	5,381	-4.3	2.6	0.6
Total	Membri	576,481	2.3	11.9	2.8
	Studenți	587,441	-2.7	2	0.5

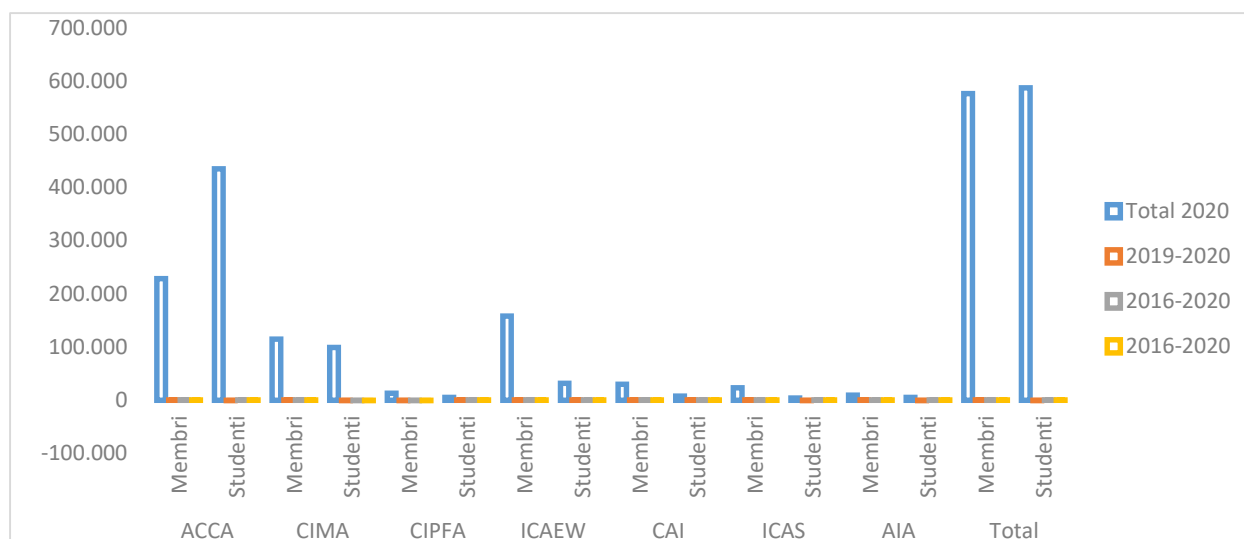

Figura 1. Membrii și studenții din întreaga lume

Se remarcă că numărul de membri ai organismelor și organizațiilor de contabilitate din întreaga lume continuă să crească, din 2019 până în 2020 a crescut cu 2,3%. Cele șapte organisme din acest raport au peste 575.000 de membri în întreaga lume. Rata de creștere anuală compusă din 2016 până în 2020 este de 2,8% la nivel mondial. În general, numărul de studenți este de peste 580.000 în întreaga lume, care a scăzut cu 2,7% la nivel mondial din 2019 până în 2020. Totodată, aceasta se compară cu o creștere relativ scăzută, dar pozitivă, de 0,9% între 2018 și 2019, cu o rată de creștere anuală compusă de 0,5% între 2016 și 2020. Doar CIMA a înregistrat o scădere a ratelor sale de creștere anuale compuse la nivel mondial între 2016 și 2020 de -5,8%. Mai mult, puțin peste 74% din totalul studenților din întreaga lume se formează cu ACCA pentru calificările lor.

Figurile 2 și 3 este arătat procentul de femei membre și, respectiv, studente din întreaga lume, la 31 decembrie, pentru fiecare dintre anii 2016-2020.

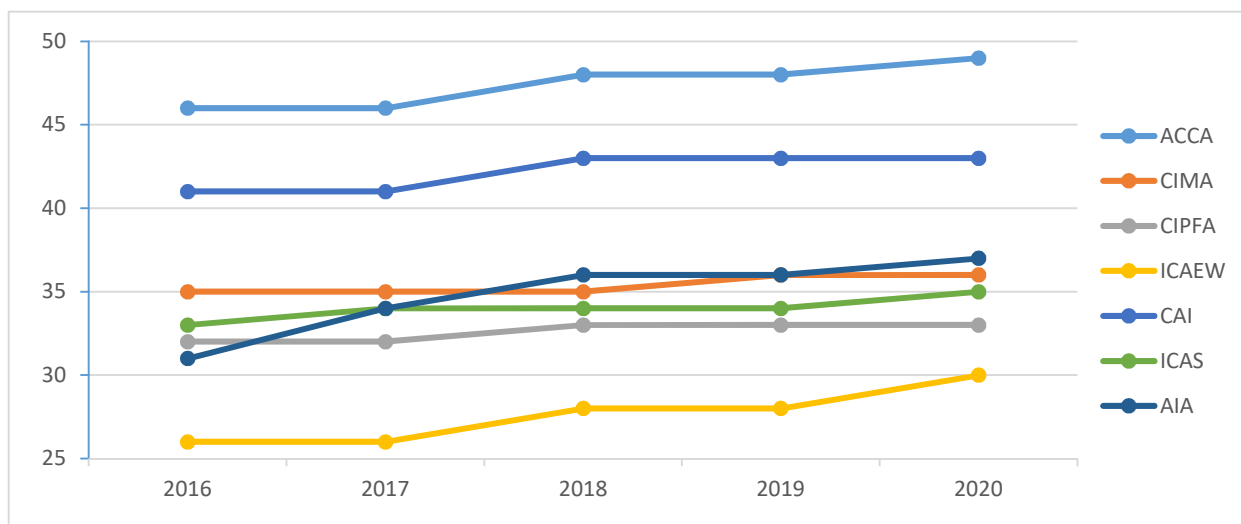

Figura 2. Membri de sex feminin din întreaga lume, 2016-2020

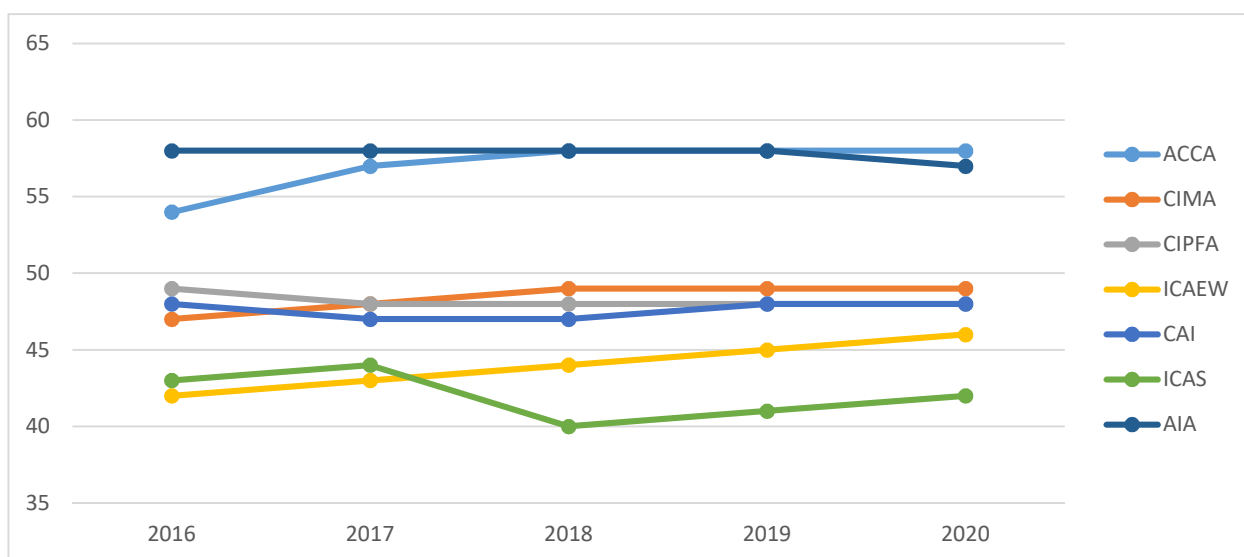

Figura 3. Studente din întreaga lume, 2016-2020

Din aceste figuri se observă că din 2016, toate organismele contabile și-au crescut procentul de femei membre la nivel mondial. AIA a cunoscut cea mai mare creștere de 5% în această perioadă. ACCA continuă să aibă cel mai mare procent de femei membre din toate organele contabile. Procentul total de femei membre din întreaga lume a crescut de la 35% în 2016 la 37% în 2020.

Procentul total de studente (50%) este mai mare decât procentul total de membri de sex feminin (37%). ACCA a avut cel mai mare procent de studente în 2020 la 60%.

Concluzii

Criza COVID-19 a adus din ce în ce mai mult în centrul atenției rolul afacerilor în societate. Se anunță un deceniu de oportunitate, în care organizațiile caută să se poziționeze pentru viitor în fața unei schimbări extraordinare: modele de afaceri transformate, lanțuri valorice reevaluate, piețe remodelate, realocare de capital. Organizațiile se mobilizează pentru a fi mai „rezistente”, iar „revoluția de impact” este noul apel la arme. Mai mult ca niciodată, întreprinderile trebuie să își joace acum rolul, reconstruind economiile, sprijinind societățile să prospere și oferind locuri de muncă. Și pentru contabilitate, aceasta este o oportunitate genială, care atrage noi talente tinere într-o profesie globală care este reutilizată pentru lumea modernă a muncii.

Referințe

1. GRIGOROI, L., MUNTEAN, N. The experience of the Republic of Moldova in reforming the accounting system and its harmonization with IFRS and European Directives. În: Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, Vol. 6(201), 2018. p. 59-64. ISSN 1728-2667. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/201-6/9>.
2. GRIGOROI, L., MUNTEAN, N. *Profession of accounting within the formal education*. În: Professional Education and Economic Needs of the Black Sea Region: International Conference, Chisinau, Republic of Moldova, 24 April 2015, Chișinău: ASEM, 2015, p.152-156. ISBN 978-9975-75-744-7.
3. MUNTEAN, N., CEBOTARI, A. *Bazele Contabilității*: Note de curs. Chișinău, UTM, 2021. 118 p. ISBN 978-9975-45-756-9.
4. SAFTA, I. L., SABAU (POPA), A. I., MUNTEAN, N. *Bibliometric Analysis of the Literature on Measuring Techniques for Manipulating Financial Statements*. În: Risks 2021, 9(7), 123. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/risks9070123>.
5. Europa https://www.ezilon.com/business/accounting/accounting_organizations/index.shtml [online] [accesat 27.02.2022]
6. Raportul realizat în iulie 2021 de Consiliul de Raportare Financiară (FRC) [online]. [accesat 27.02.2022]. Disponibil: <https://www.frc.org.uk/getattachment/669f6196-5a08-4a0b-aad3-b1915d4a6e4e/FRC-Key-Facts-Trends-2021.pdf>